

2. Золотарев А. Рациональное использование оборотных средств в промышленности // Экономика Украины. – 2001. – №7. – С.29-32.
3. Коновалова О.В. Вдосконалення методики аналізу оборотних активів підприємств гірничорудної промисловості // Трансформація курсу „Економічний аналіз діяльності підприємства”: Тези доповідей міжнар. наук. метод. конф. 16–17 травня 2002 р. К.: КНЕУ, 2002. – С. 241–243.
4. Осипов П.В. Интергалный производственный потенциал пищевой промышленности. – Одесса: Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2004. – 289 с.

Кучкова Н.В.

ЗАГАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВИКОНАННЯМ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

ВСТУП. Інституційну реформу фінансової системи держави із запровадженням так званого бюджетного федералізму було розпочато з прийняттям Конституції України. Конституційні засади щодо розмежування і самостійності державного і місцевих бюджетів було доповнено положеннями Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" й ратифікацією Європейської хартії про місцеве самоврядування. Стара бюджетна модель перестала відповідати сутності нововведень, перетворилось на джерело постійної напруженості у відносинах між центром і місцевими органами влади. Щороку закон про Державний бюджет встановлював тимчасові правила формування державного і місцевих бюджетів, їх взаємодії, розподілу повноважень і закріплення джерел доходів. За таких умов бюджетними рішеннями була властива непослідовність і непередбачуваність, низька ефективність бюджетного процесу.

Перегляд принципів перебудови, створення цілісної бюджетної системи України з визначенням повноважень і відповідальності учасників бюджетного процесу запровадив Бюджетний кодекс України. Місцеві бюджети стали більш стабільними й передбачуваними, оскільки зменшилась кількість не профінансованих повноважень. Органи влади отримали більше стимулів для збільшення надходжень до місцевих бюджетів і підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів територіальних громад. Ці вдосконалення вимагають від фінансистів кваліфікованого підходу до управління бюджетним процесом.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ. Відповідно до положень Бюджетного кодексу фінансові органи здійснюють загальну організацію та управління виконанням відповідного місцевого бюджету, координують діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету. Оптимальний розподіл функцій, встановлення основних вимог, запровадження нових технологічних підходів, ефективна співпраця та відповідальність кожного учасника бюджетного процесу є передумовами успішного використання бюджетних коштів. Тому краще розуміння основних аспектів процесу виконання бюджетів дозволить учасникам використовувати спеціальні дані, документи та процедури в процесі виконання бюджету, а також застосовувати ці знання в практичній роботі як індивідуально, так і в своїх підрозділах.

Ефективне управління виконанням місцевого бюджету набуває особливої актуальності в умовах обмеженості бюджетних ресурсів. Поставлені завдання та цілі будуть досягнуті тільки за умови фінансового їх забезпечення, але в той же час вони не повинні виходити за межі наявних фінансових ресурсів. Взяті зобов'язання повинні відповідати визначеним призначенням. Оскільки бюджети повинні мати збалансовані поточні доходи та поточні видатки, то рівень витрат і особливо їх структура в будь-якому році визначається відповідно до обсягу надходжень. Тому найважливішим завданням стадії виконання бюджету має стати реалізація визначених бюджетних завдань та функцій, виходячи з необхідності досягнення конкретних результатів при мінімальних витратах.

Основне завдання організації та управління виконанням відповідного місцевого бюджету полягає в забезпеченні відповідності діяльності розпорядників бюджетних коштів визначеній меті та завданням. Важливим чинником організації виконання бюджету є система стимулювання кращих результатів. Основою має стати правило, що кошти, зекономлені за рахунок підвищення ефективності використання відповідною установою сум затверджених асигнувань, залишаються у розпорядника коштів і спрямовуються на поліпшення виконання завдань. Поширеною практикою щодо цього є система контрактів, що передбачає низку стимулів за досягнення окреслених результатів.

Практика свідчить, що більшість проблем, які виникають на стадії виконання, – це питання, яким було приділено недостатньо уваги на стадії формування. Тому своєчасне виявлення передумов, що призводять до проблем, дозволить скоординувати зусилля на виправленні помилок та недопущенні негативних наслідків. На нашу думку, дотримання принципів економності, ефективності та дієвості є основним завданням організації та управління виконанням бюджету. Фінансування громадських послуг повинно здійснюватися на основі таких принципів: плановості, цільового спрямування, ефективного та результативного використання коштів, оптимального поєднання власних надходжень бюджетних установ, запозичень та бюджетних коштів, додержання режиму економії та здійснення постійного контролю за їх використанням.

Принцип плановості означає, що бюджетні призначення головним розпорядникам коштів визначаються рішенням про місцевий бюджет та виділяються відповідно до нього. Крім цього, встановлені рішенням повноваження мають кількісні та часові обмеження.

Принцип цільового спрямування полягає у тому, що кошти виділяються головним розпорядникам коштів та використовуються на чітко визначені цілі та заходи.

Принцип ефективного використання коштів передбачає результативність діяльності, тобто виконання завдань з найменшими витратами фінансових ресурсів. Бюджетні кошти надаються на умовах забезпечення

ЗАГАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВИКОНАННЯМ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

найбільшої результативності їх використання. Цей ефект повинен виявлятися, з одного боку, у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальної одиниці, а з другого – у зворотному збільшенні надходжень за рахунок приросту доходів розпорядників коштів.

Принцип оптимального поєднання власних надходжень бюджетних установ, запозичень та бюджетних коштів полягає в тому, що обсяг фінансування визначається з урахуванням наявності власних ресурсів та можливості залучення кредитних.

Принцип постійного контролю дає змогу виявити недоліки та помилки, своєчасно їх усунути, а також оцінити правильність визначення обсягів фінансових ресурсів.

РЕЗУЛЬТАТИ. Одним із найважливіших чинників успішного управління бюджетними ресурсами є здійснення загальної оцінки фінансового стану місцевого бюджету, що за своїм змістом відображає підсумки фінансової діяльності виконавчих органів влади. Оцінка фінансового стану бюджету є неодмінним елементом бюджетного процесу на його завершальній стадії при підведенні підсумків процесу виконання бюджету.

Результати діяльності по управлінню бюджетними ресурсами цікавлять не тільки представників органів влади, а також місцеве населення, платників податків та інвесторів, тому що така оцінка є індикатором розвитку місцевого бюджету.

У ході оцінки фінансового стану бюджету здійснюється аналіз бюджетних зобов'язань та вивчається структура його активів і пасивів на поточну дату. Знання показників поточного та попереднього стану бюджету дозволить здійснити загальну оцінку перспектив розвитку території, виявити його потенціальну фінансову спроможність та можливі фінансові ризики.

Оцінка фінансового стану бюджету необхідна для виявлення змін у показниках фінансової звітності, виявлені факторів, які вплинули на ці показники, аналізу кількісних і якісних змін фінансового стану, виявлення тенденцій у змінах фінансового стану, порівняння показників різних місцевих бюджетів.

Для проведення оцінки фінансового стану використовуються певні методи та інструментарій. Найбільш розповсюджений метод - метод зіставлення, коли фінансові показники на кінець періоду порівнюються з показниками на початок або з плановими. При використанні цього методу показники слід уточнити з урахуванням інфляційних процесів та їх структурної однорідності. Фактичні показники можна порівнювати з прогнозними або очікуваними показниками для виявлення відхилень від прогнозу.

Інший метод - групування, коли показники групуються для проведення аналітичних розрахунків, з'ясування тенденцій та їхнього взаємозв'язку. При застосуванні цього методу визначаються такі показники: частка виду доходів або видатків бюджету в загальному обсязі бюджету, частка міжбюджетних трансфертів у дохідній частині бюджету, співвідношення показників бюджету між загальним та спеціальним фондом.

Крім того, як інструментарій проведення оцінки фінансового стану можуть використовуватися фінансові коефіцієнти - відносні показники, які відображають співвідношення абсолютних фінансових показників. Фінансові коефіцієнти використовуються для зіставлення показників конкретного місцевого бюджету із відповідними середніми показниками інших місцевих бюджетів з порівнянню чисельністю населення (або за так званими стратами).

Для оцінки стану управління бюджетними ресурсами використовується показник відношення дефіциту бюджету з урахуванням кредиторської заборгованості до сукупних видатків місцевого бюджету. Додатковими показниками оцінки щодо цього можуть виступати співвідношення показників загального та спеціального фондів за доходами та видатками і їх порівняння за результатами виконання бюджету, зокрема частка капітальних видатків у розвиток місцевої інфраструктури.

Для оцінки стану податкової бази можуть використовуватися показники частки податкових надходжень від найбільших платників податків у структурі податкових доходів бюджету, результати порівняльного аналізу кількості видів надходжень (зокрема місцевих податків і зборів). Для оцінки тенденцій у податковій базі слід використовувати показники касових надходжень, нарахованих податкових зобов'язань та податкової заборгованості (недоїмки) до бюджету.

ВИСНОВКИ. Таким чином, оцінка доходної бази місцевого бюджету є основою для кращого розуміння поточної фінансової ситуації, показником ефективності управління бюджетними ресурсами та індикатором інвестиційної привабливості для потенційних інвесторів. З огляду на це процес виконання місцевих бюджетів стає найважливішим етапом бюджетного процесу, оскільки стан виконання місцевих бюджетів має засвідчити:

- досягнення конкретних результатів діяльності відповідно до визначених завдань;
- точність прогнозування показників бюджету щодо доходів та видатків;
- ефективність здійснюваної відповідними органами роботи (адміністрування) щодо наповнення дохідної бази місцевих бюджетів;
- оптимальність прийнятих рішень щодо спрямування ресурсів місцевих бюджетів за напрямками діяльності органів місцевої влади;
- досягнення фінансової самодостатності органів місцевого самоврядування;
- рівень забезпечення соціальних потреб населення адміністративно-територіальної одиниці як за рахунок коштів місцевого бюджету, так і отриманих з державного бюджету у вигляді субвенцій;
- ефективність використання запозичених ресурсів;

Отже, важливість досягнення при виконанні бюджету конкретних результатів, закріплених місцевою бюджетною політикою вимагає чіткої координації та відповідальності кожного з учасників бюджетного процесу. Основним завданням координації є залучення всього наявного потенціалу для досягнення спіль-

них цілей. Зусилля по координації роботи в першу чергу мають бути направлені на створення системи, при якій кожен керівник:

- чітко знає свої завдання та може оцінити результати роботи;
- несе відповідальність за використання бюджетних коштів та прийняття управлінських рішень;
- має всю необхідну інформацію для оперативного управління.

Крім того, координація передбачає забезпечення своєчасного і повного надходження запланованих доходів, а також своєчасного фінансування передбачених бюджетом програм.

Джерела та література

1. Бюджетний кодекс України. – Закон України від 21.05.1997 № 280/97 – ВР.
2. Виконання місцевих бюджетів на основі положень Бюджетного кодексу: Навч. Посібник Мод. 3 /С.І.Мельник, С.Б.Ільїних, І.Ф.Щербіна. – К.: Міленіум, 2002. –280 с.

Лактионова О.Е., Лактионова А.А., Наумова С.А.

УТОЧНЕНИЕ ПРОЦЕССА ВЕДЕНИЯ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА АУТСОРСЕРОМ

Глобализация мировой экономики и вступление Украины в международный рынок капитала, создание рыночной системы учета и отчетности и переход на международные стандарты финансовой (бухгалтерской) отчетности (МСФО) потребовали создания новых элементов рыночной экономики – фирм по оказанию бухгалтерских услуг – аутсорсеров бухгалтерских и финансовых услуг. Переход к МСФО украинскими организациями должен исключить риск предоставления некачественной отчетности. Ведение бухгалтерского и финансового учета, составление отчетности для субъектов хозяйствования иногда является дорогостоящим мероприятием, требующим высокой квалификации и ответственности работающих. Понятие «качество» бухгалтерского учета и отчетности, аудита и возможности контроля качества исследуется в трудах отечественных и зарубежных ученых в области бухгалтерского учета и аудита: В.Д. Андреева, С.М. Бандурко, П.Ю. Буряка, Ф.Ф. Бутинца, А.М. Бычковой, Н.Т. Белухи, А.В. Газаряна, О.В. Голосова, С.В. Голова, Е.М. Гутцайт, Ю.А. Данилевского, В.В. Кизя, А.В. Крикунова, О.В. Ковалевой, М.В. Кужельного, Н.Л. Лабышева, В.О. Мец, С.В. Панковой, В.В.Панкова, В.И. Подольского, В.В. Пугачева, Пушкарь М.С., НА Ремизова, В.В. Скобары, Я.В. Соколова, В.П. Суйца, А.А. Терехова, Е.П. Чикуновой, Чумаченко Н.Г., А.Д. Шеремета, Л.З. Шнейдмана, Р. Адамса, Э.А. Аренса, А. Монтгомери, Л.А. Бернстайна, Р. Додж, Д.Р. Кармайкла, Дж.К. Робертсона и др. В мировой практике в условиях развитых рыночных отношений малые и средние субъекты хозяйствования стараются отдать функции бухгалтерского, финансового и налогового учета аутсорсерам. В условиях нестабильного налогового законодательства Украины это также приобретает массовый характер. Кроме того, бухгалтерские фирмы противодействуют преступлениям и иным правонарушениям в сфере налогообложения, содействуют их раскрытию. Способствуют предупреждению коррупции в органах государственной налоговой службы.

Новые организационные структуры – аутсорсеры бухгалтерских услуг осуществляют деятельность с веб – поддержкой. При создании бухгалтерской фирмы – аутсорсера, обосновывается состав ее участников, определяется роль каждого из участников, определяется схема взаимодействия между участниками и определяется организационная структура фирмы - аутсорсера, которая впоследствии совершенствуется. Аудиторскую деятельность следует рассматривать с двух сторон: с одной стороны, это предпринимательская деятельность с целью извлечения прибыли и функционирование фирмы в рамках законодательства Украины. С другой - выражение мнения о бухгалтерском учете и отчетности аудируемого лица и оказание сопутствующих услуг.

Поэтому, чтобы цель извлечения прибыли и выражение объективного независимого мнения не вступили в противоречие, необходимо с одной стороны соответствие деятельности аудиторской фирмы законодательству Украины, в том числе Гражданскому кодексу, лицензионным требованиям и требованиям аудиторских объединений; с другой стороны –соответствие стандартам аудита и Кодексу этики. Иными словами, в контрактах по аутсорсингу максимально подробно описывается, что хочет получить заказчик и по каким критериям он будет оценивать работу аутсорсера, выбор же средств – за поставщиком услуг аутсорсинга.

В экономической литературе в настоящее время недостаточно изучены формы и направления взаимодействия предприятий с бухгалтерскими фирмами на основе аутсорсинга. Весьма острый вопрос проектирование аутсорсинга бухгалтерских услуг, описание требований заказчика к исполнителю аутсорсинговых услуг, систематизация конфликтов между аутсорсером и заказчиком, как при проектировании так и при исполнении, а также в процессе их исполнения и способов их решения.

Необходима серьезная детализация алгоритма, этапов внедрения аутсорсинга бухгалтерских услуг, приемов выбора передаваемых на аутсорсинг услуг, разработка системы оценки эффективности взаимодействия предприятий на основе аутсорсинга. Проблемы методического обеспечения к управлению процессом аутсорсинга при внедрении и практике его применения, а также формирование структуры фирмы в связи с выполняемыми видами деятельности имеют большую актуальность и требуют разработки. Бухгалтерские фирмы как элементы рыночной экономики, должны повышать эффективность применения аутсорсинга как для заказчика аутсорсинговых услуг так и повышать эффективность управления и организации аутсорсинговой деятельности.

Обычная деятельность бухгалтерских фирм включает следующие направления деятельности: ведение